

Милица П. Мимовић¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ
СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ПАРЦЕЛАЦИЈА КАО СТИЛСКА ДОМИНАНТА У РОМАНУ *НИГДИНА* СВЕТЛАНЕ ВЕЛМАР ЈАНКОВИЋ²

САЖЕТАК. Предмет овог рада биће парцелација као стилска доминанта у роману „Нигдина“ Светлане Велмар Јанковић и као средство експресије, које је надређено у односу на остале језичке поступке. У вези са циљем синтаксичко-стилистичке анализе у раду, пронађене примере смо поделили на основу њихових синтаксичких функција.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: парцелација, стилска доминаната, роман „Нигдина“, Светлана Велмар Јанковић.

¹ milica.mimovic@yahoo.com

² Рад је примљен 20. септембра 2015, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 25. децембра 2015.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У овом роману Светлана Велмар Јанковић пише о нигдини, општем стању након бомбардовања Србије којег су сви мање или више били свесни, а с којим су само неки били храбри да се суоче и покушају да га победе.

За овај роман када је објављен говорило се да је књижевна историја српског народа која обухвата период од краја Другог светског рата до НАТО бомбардовања.

У роману постоји више приповедача и мешање наративних облика, чијим укрштањем се постиже верна слика представљеног света. Опречни углови посматрања света додатно интензивирају симболичко значење и подстичу на размишљање о истини у причи.

Роман чине три дела, први и трећи део приповеда чувени психијатар Велимир Павловић, а други део је начињен од дневника о рату, који исписује његова сестра, бивша професорка књижевности Марија Павловић.

ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ И АНАЛИЗА ГРАЂЕ

Циљ анализе овог рада јесте проналажење и анализирање парцелације као доминантне језичко-стилске појаве овог романа. Као средство експресије парцелација је веома фреквентна у дискурсу савремених писаца попут Светлане Велмар Јанковић. Они њоме на својеврстан начин ломе реченицу и осамостаљеним јединицама дају тиме експресивни карактер. У раду ћемо, у вези са циљем синтаксичко-стилистичке анализе, пронађене примере поделити на основу њихових синтаксичких функција.

Стилска доминанта овог романа, парцелација, је присутна у Велимировом приповедању, дакле у првом и трећем делу, па се стиче утисак да је дело настало под пером два аутора.

О парцелацији као стилском универзалном средству интонационог и позиционог рашчлањавања, те тако и организовања реченице, њених конституента и садржаја, сазнајемо тек одскора, са термилолошким одређењем, у анализама стила и језика савремених писаца. Све те анализе урађене су према моделу који је дао Милорад Радовановић у свом чланку *О „парцелацији“ као језич-*

ком *јосџујку*, објављеном у књизи *Сјиси из синџаксе и семанџике*. Радовановић(1974) под утицајем руске синтаксичке литературе термин парцелација уводи у раду *Неки синџаксички јосџујци карактеристични за језик књије „Роман о Лондону“*, који касније, 1990, објављује у поменутој књизи, под већ наведеним насловом.

Он је дефинише као *својеврсно инџонационо и јозиционо издвајање језичке јединице која на логичком јлану јосмајрања исказа чини кохерентну целину са смисаоном целином у односу на коју се сада инџонацијом и јозицијом језички ауџономизује*.

О поступцима осамостаљивања у сербокроатистици писао је и М. Минових(1970) у књизи *Реченица у јрозним делима Расџка Пејровића*, али он не употребљава термин парцелација.

Радоје Симић(1978) у свом чланку *Граматишка и интонациона структура прозног дела Милоша Црњанског помиње парцелацију као поступак осамостаљивања којим се постижу извесни преломи и интервали у интонацији, а тим се преломима читаоцу дочарава хијерархија у мотивским низовима какву предлаже приповедач*. Парцелацији су подложне језичке јединице на нивоу лексеме, на нивоу синтагме и на нивоу реченице. У писаном говору парцелација се одваја тачком, узвичником, упитником или тротачком.

Милорад Радовановић наглашава да парцелацији углавном подлежу првенствено периферне синтаксичке функције, тј. *рејрезентанџи јериферних синџаксичких консџијуенџа(јоседно у сфери јредикаџа)*. Он тврди и да субјекатски и предикатски реченични конституенти, као централне синтаксичке функције, не подлежу парцелацији, али Љиљана Суботић у свом раду *Парцелација реченице у језику срџских јисаца 19. века* то доводи у питање, наводећи реченице из дела М. Данојлића и Р. Константиновића, где се јасно виде парцелисани субјекатски елементи. У нашем раду ћемо такође видети забележене парцелисане субјекатске конструкције које немају малу фреквенцију у односу на остале представнике синтаксичких функција. Она доводи у питање и Радовановићеву тврдњу да „позициони моменат у поступку аутономизације језичке јединице која се парцелише редовно се остварује њеним дистанцирањем у финални положај, тј. постпонавањем парцелисане језичке јединице“ (Радовановић, 118).

Као поступком осамостаљивања, парцелацијом, бавио се и Милош Ковачевић у раду *Карактеристични језички јосџујци у оформљењу синџаксосџилема* (1995). У овом раду он даје типове оса-

мостаљења од простог издвајања до парцелације као својеврсне степене стилистичког истицања појединих чланова, односно делова реченице. *Захваљујући инџонационом издвајању осамостљаени члан добија већи и семантички и стилистички значај, јер њо љавилу на себе љреузима и реченични и емфатички акценат.* (Ковачевић, 1995:31)

У овом раду помоћу лингвостилистичког критеријума покушаћемо да продремо у ову језичко-стилску особину која чини овај роман Светлане Велмар Јанковић сугестивнијим.

Анализу ћемо вршити и пронађене примере поделити како смо већ у уводном делу напоменули на основу њихових синтаксичких функција.

Примећени су различити типови парцелата: а) реченични лексички чланови, б) реченични синтагматски чланови, в) клаузе – 1. независне, 2. зависне. Управо ћемо их овим редом и анализирати.

У позицији парцелисаног дела синтаксичке структуре код Светлане Велмар Јанковић најчешће налазимо речи и синтагме у синтаксичкој позицији адвербијалне одредбе. Управо због њихове бројности, прво ћемо њих анализирати и то овим редом: прилошке одредбе за начин, затим за време и на крају за место.

Када говоримо о парцелисаним адвербијалним одредбама за начин у овом роману примећујемо да се и они међусобно разликују, јер су неки изражени лексемом, неки предлошко-падежном конструкцијом, а проналазимо и комбинацију различитих парцелисаних адвербијалних одредаба. Парцелисане адвербијалне одредбе за начин проналазимо у следећим примерима:

1. Готово увек, док ми говори, смешка се. **Надмоћно, по нашки, као некад. Суперменски.** (52) (← ...смешка се, надмоћно, по нашки, као некад, суперменски.)

2. Ухватио сам Ану за руку и почели смо да обилазимо око стабла, корак по корак. **Обредно.**(242)(← ...почели смо да обилазимо око стабла, обредно, корак по корак.)

3. Љубио сам је уснама и рукама, језиком и кожом. **Меко, трепераво.**(248) (← Љубио сам је уснама и рукама, меко, трепераво, језиком и кожом)

4. Грешно вас волим, Ана. **Инцестно.**(245) (←Грешно вас волим, Ана, инцестно)

5. Упалили бисмо свеће за живе и за мртве и молили се. **Сваки за себе.** (245)

(← Упалили бисмо свеће за живе и за мртве и молили се сваки за себе.)

Потпуним осамостаљивањем прилошких одредби, те њиховим постпонирањем, изузетно је појачана стилистичка маркираност примера.

Већину примера парцелисаних прилошких одредби за начин чине парцелисне лексеме и то прилози којима се реферише о начину на који се реализује радња предиката непарцелисане реченице. У већини ових примера у парцелисаној позицији појављује се само по један овакав прилог. То су други(*обредно*), четврти(*инцесивно*) пример.

Управо у четвртом примеру прилошка одредба *инцесивно* носи и извештајан степен квантитета који појачава значење грешне љубави доктора према Ани.

Срећу се примери и са два парцелисана прилога, односно предлошко-падежне конструкције, као нпр. у првом примеру(*Надмоћно, њо нашки, као некад. Суйерменски.*) и трећем(*Меко, ширејраво*).

Они су притом често и синтаксичке јединице различитог реда, синтагма и лексема.

Висока је фреквентност јављања парцелисаних адвербијалних одредби за време и место.

1.Али знао сам шта морам: ваљало је изаћи на сцену . **Сад**.(33)
(←Али знао сам шта морам: ваљало је изаћи сад на сцену.)

2.Била је иста као некад, неизмењена кроз године. **Кроз деценије**.(229)(← Била је иста као некад, неизмењена кроз године, кроз деценије.)

3.Национална историја је мој хоби. **Одувек**. (234) (←Национална историја је одувек мој хоби.)

4.Видећемо се, обећали су. **Ускоро, можда већ сутра. У четири**.(236)

(←Видећемо се, обећали су, ускоро, можда већ сутра, у четири.)

5.Овде је учио тај занат, Ана. **Од детињства**.(236) (←Овде је од детињства учио тај занат.)

6.Онда је његова мајка, Вера, покушала да ми објасни да сам њега, Александра, стално повређивао. **Одувек**. (286)(←Онда је

његова мајка, Вера, покушала да ми објасни да сам њега, Александра, стално повређивао, одувек.)

7. А мој Иван ме и сад гледа из смрти оним погледом, последњим. **Много пута на дан, и ноћу, пред сан и у сну.** Гледа ме. (46) (← А мој Иван ме и сад гледа из смрти, много пута на дан, и ноћу, пред сан и у сну, оним погледом, последњим.)

Носиоци временског значења парцелата у првом, трећем и шестом примеру су прилози, а док парцелисана темпорална секвенца у другим примерима делом почива на предлошко-падежној конструкцији. Први, трећи, четврти и пети пример немају семантичког конституента у непарцелисаној секвенци, те су оне саме носиоци синтаксичке функције адвербијалне одредбе за време. А други и шести пример су парцелисане структуре са временским значењем које указује на њену директну укљученост у базну структуру преко семантички општијег конституента са истим временским значењем. У другом примеру то је предлошко-падежна конструкција *кроз њодине*, а у шестом прилог *сјално*. Парцелатом у другом примеру аутор жели да представи непроменљивост таме београдске летње вечери коју констатује јунак романа Вељо.

Намерно исцепкане конструкције прилошких одредби за време само јаче истичу у првом примеру неопходност изласка на сцену, дуготрајност интересовања главног лика за националну историју (трећи пример), али и сазнање доктора Велимира (шести пример) да, по речима његове супруге, његово запостављање и повређивање сина Александра датира одавно, одувек.

Занимљив је и последњи пример са парцелисаном прилошком одредбом за време и клаузом која следи након ње. Клауза *Гледа ме* је појачана епаналептичким односом с чланом из непарцелисане реченице, тј. она је поновљена јединица дела синтаксичке структуре базне реченице, односно редуплициран предикат.

У наредних пет примера парцелате чине предлошко-падежне конструкције које имају функцију адвербијалне одредбе за место.

1. Невидљива крв не може да се спере, мрље туђе смрти остају заувек. **На кожи, на савести. У немилосрдном памћењу, поцрнелом.** (25) (← Невидљива крв не може да се спере, мрље туђе

смрти остају на кожи, на савести, у немилосрдном памћењу, поцрнелом, заувек.)

2.Месецима заједно ронимо да нађемо корење зла у нама. **У њему, али и у мени. Јесће. И у мени.** (27) (←Месецима заједно ронимо да нађемо корење зла у нама, у њему, али и у мени, јесте, и у мени.)

3.Све сам то видео тек сада заваљен у фотељу. **У Београду. Код тебе.** (209)

(←Све сам то видео тек сада, у Београду, код тебе, заваљен у фотељу.)

4.Спустио сам се поред њега тако, с ножем у руци, за сваки случај, и потонуо. **Можда у сан, можда у несвест, не знам.**(36)

(←...с ножем у руци, за сваки случај, и потонуо, можда у сан, можда у несвест, не знам.)

5.Често је изговарам увече. **Тамо, у Њујорку. Најлас.**

(← Често је изговарам наглас увече, тамо у Њујорку.)

Структуру првог, трећег и петог примера чини базна конструкција и два парцелата, а други пример садржи три парцелата.

Нарочито ћемо обратити пажњу на трансформацију тог стилематичног примера у стилистички неутралну конструкцију. Тако добијамо реченицу која не исказује на прави начин, као са раније осамостаљеним парцелатима, где треба тражити право место настанка, изворишта зла. Да ли само у пацијенту А. Ш. или и у самом доктору? Редупликацијом конструкције у мени она постаје смисаоно најистакнутија, комуникативно и емоционално најзначајнија, тако да је на њој емфатички акценат. Нарочито се истиче други парцелат, односно реч *јесће*, која је овде у својству конектора, који налазећи се иза првог парцелата, најављује други у значењу потврдне речце *да*. Ову тврдњу можемо поткрепити трансформацијом овог примера у синтаксичку неутралну конструкцију: *Месецима заједно ронимо да нађемо корење зла у нама, у њему, али и у мени, јесће(да), и у мени.*

Трећи пример је јако занимљив за анализу, јер наизглед, судећи према конструкцији парцелата (*У Београду. Код тебе.*) уочавамо типичну форму исказивања места, али овде имамо псеудо-место, јер ове конструкције сагледане у вези са базном конструкцијом, а нарочито са конектором *шек*, имају нијансу временског значења. Наиме, главни јунак тек сада у Београду, код своје сестре, увиђа право стање ствари.

Занимљив је и пети пример који садржи два парцелата, а који су у служби две адвербијалне одредбе, прва је за место, а друга за начин. Оваквим осамостаљивањем две адвербијалне одредбе добијају експресивност, а нарочито прилошка одредба за начин која овим постпоновањем у односу на базну конструкцију и прилошку одредбу за место добија и емфатички акценат, па је стога и најстилогенија лексема у реченици.

Учесталост јављања апозиције у парцелисаној позицији је приближно иста учесталости употребе адвербијалних одредби у истој позицији.

1. Са ером виртуелних стварности долази ера нових суровости. **Ера бездушних варвара под маском високе цивилизованости, верујте ми.**(42)

(←Са ером виртуелних стварности долази ера нових суровости, ера бездушних варвара под маском високе цивилизованости, верујте ми.)

2. Сломио ме је. Имала сам дуг. Ево, искрсла је и прилика да му га вратим. **Стварно права прилика.** (128)

(←Ево, искрсла је и прилика, стварно права прилика, да му га вратим.)

3. Као и Прустовог јунака, и мене је до тог виђења довео мирис једног колача. **Исти мирис у два моја различита времена.** (209)

(←...и мене је до тог виђења довео мирис једног колача, исти мирис у два моја различита времена.)

4. Средствима из истог Фонда подигнута је, између два рата, и ова зграда на теразијама. **Његова задужбина.** (234)

(←Средствима из истог Фонда подигнута је, између два рата, и ова зграда на теразијама, његова задужбина.)

5. Тада се први пут после девет година догодило да се 19. јула не припремамо, ни он, ни ја, за полазак на заједничко летовање. **Наше летовање.**(44)

(←...догодило да се 19. јула не припремамо, ни он, ни ја, за полазак на заједничко летовање, наше летовање.)

6. Ја сам Каин, убио сам брата, допола сам преклао мог Ивана и још су, за то, хтели да ми дају орден за храброст. **Медаљу, докторе.** (46)

(← ... допола сам преклао мог Ивана и још су, за то, хтели да ми дају орден за храброст, медаљу, докторе.)

7.Добили су моћ да некажњено муче другог, слабијег од себе, немоћног. **Огромну моћ.**(18)

(←Добили су моћ, огромну моћ, да некажњено муче другог, слабијег од себе, немоћног.)

8.Најзад смо, у том глибу од његове муке, напипали зрно, оно суштинско. **Зрно море. Тврдо и скроз црно. Жилаво.**(28)

(←Најзад смо, у том глибу од његове муке, напипали зрно, оно суштинско, зрно море, тврдо и скроз црно, жилаво.)

Ако се зна да се апозиција увек интонационо (графички) издваја у реченици, онда њено измештање изван оквира реченице представља завршни корак њеног осамостаљивања, тј. стилистички поступак којим се раздија устаљена реченична конфигурација.

Прва три примера представљају парцелисане апозиције субјекта из базне структуре. У њима налазимо епаналептичка понављања субјекта уз које стоје атрибуту који боље одређују субјекат у непарцелисаној конструкцији.

У осмом примеру први парцелат је потпуно осамостаљена језичка структура у функцији апозиције објекта. Она је делимично редуплициран објекат из непарцелисане секвенце којем је придотата именица мора која ближе одређује узрок проблема пацијента А. Ш. и тиме доприноси стилогености парцелата. Остала два парцелата(**Тврдо и скроз црно. Жилаво**) се семантички настављају на први парцелат и представљају парцелисане атрибуте који ближе одређују именицу мора.

Делимично редуплициран објекат имамо и у седмом примеру који представља апозицију објекта који се налази у базној конструкцији, он је проширен атрибутом *огромна*, чиме указује на битност јачине моћи дате пацијентима једног експеримента да муче друге пацијенте, у заблуди да тако треба да буде.

Поновљене јединице (зрно и моћ) из претходна два примера су део шире синтаксичке структуре и оне се не понављају у потпуности већ спецификују значење претходне јединице. У ова два случаја то успевају именицом *мора* и придевом *огромна*.

За разлику од стандардног граматичког реда речи, где атрибут претходи синтаксичком језгру, специфичност издвајања атрибута у парцелисаној секвенци произлази из његовог постпонирања у односу на номиналну реч, дакле синтаксичко-семантички центар, али и у односу на целокупну реченичку

структуру. Тиме је додатно интензификована стилистичка маркираност парцелисаних примера са атрибутутом у потпуно осамостаљеном делу.

1. Шапнули су ми да волите принцес-крофне, оне од некада. **Истинске.**(204)

(← Шапнули су ми да волите принцес- крофне, оне од некада, истинске.)

2. Не љути се, мало сам одскитао у деветнаести век. **Наш, српски. Михаилов.**(228)

(← ...мало сам одскитао у деветнаести век, наш, српски, Михаилов.)

3. На огромном стаблу њена рука је изгледала крхка од људскости. **Пролазна, као лист.**(241)

(← ...њена рука је изгледала крхка од људскости, пролазна, као лист.)

4. Не вреди ти та фраза. **Старовремска.** (246)

(← Не вреди ти старовремска фраза.)

5. Падало је све више сунчаних зракова. **Појединачних. Издужених.**(249)

(← Падало је све више сунчаних зракова, појединачних, издужених.)

Међу пронађеним реченицама са парцелацијом синтагматског конституента атрибута, само је један пример, и то последњи, у којем се атрибут односи на номиналну реч у функцији субјекта из непарцелисане секвенце. У њему су издвојени придеви *појединачних* и *издужених*, прецизнији експликатори денотације појма обележеног именицом *зракова*. Контекстуално ови придеви односе се на оне зраке који симболизују крај дана, крај једног лета, почетак јесени којом се симболично представља старење доктора Веља и опомиње га да долази крај свему, његовој виталности и способности да још дуго воли Ану, младу професорку књижевности. Да бисмо доказали стилогеност ових парцелата, морамо дати и следеће две реченице у роману: „Топлота је лебдела. Мирисала је на старо лишће, утонуле судбине, изгореле звезде.“

Остали парцелисани атрибути углавном се односе на објекте исказане у непарцелисаној реченици, па се просто могу надовезати на непарцелисану, базну реченицу и добити стилистички неутралну конструкцију. Парцелацијом се у овим примерима

прекида сукцесивни низ језичких јединица, углавном придева, па последњи сегмент у том низу дива издвојен и позиционо и интонационо.

Пронашли смо и пример парцелисане конструкције атрибутива у комбинацији са атрибутом, а за њим следи и парцелисана апозиција.:

1. То јесте и платан. **Јаворолисни, јавор и платан.** Дивно чудовишће. (241)

2.6. Потврде парцелисаних структура са потпуно осамостаљеном језичком јединицом у функцији репрезента лексичког језгра предиката, односно предикатива, проналазимо у следећим примерима:

1. Па ипак је ово тле мога спокојства, Ана. **Овај Конак и овај платан. Средиште мога памћења. Обредно место.**(245)

(←Па ипак је ово обредно место, средиште мог памћења, тле мог спокојства, овај Конак и овај платан.)

2. Одједном ми је постало привлачно, чак и удобно, то лежање у мрклости, с покривачем од шума кише. **Безбедно.** (33)

(←Одједном ми је постало привлачно, чак и удобно, безбедно, то лежање у мрклости, с покривачем од шума кише.)

3.Али то се догађало једне друге недеље, априлске, годину или две после ове у коју сад гледам и која је тиха. **Спокојна. Мирнодопска, иако је рат пред вратима Европе. Или је већ у Европи.**(244)

(←Али то се догађало једне друге недеље, априлске, годину или две после ове у коју сад гледам и која је тиха, спокојна, мирнодопска, иако је рат пред вратима Европе, или је већ у Европи.)

4.Ухватила ме је за руку. Њена је била топла, сува, чврста. **Од младе коже.** (231)

(← Њена је била топла, сува, чврста, од младе коже.)

Најзанимљивији за анализу јесте трећи пример парцелисаних предикатива *спокојна* и *мирнодопска* који су у саставном односу са предикативом *їиха* из базне конструкције.

Међутим, иза парцелисаног предикатива *мирнодојска* следи допусна реченица која није парцелисана, али ако направимо корак даље у трансформацији, добићемо:... *иако је раић њед враићима Евроје, или чак иако је већ у Евроји* онда је парцелисана друга од две допусне реченице које су међусобно повезане раставним везником.

У роману су пронађене и парцелисане структуре у синтаксичкој позицији објекта, а и оне које почивају на редупликацији јединица из базне структуре, такође, у служби објекта.

1. Рекла си ми да доносим мир и радост, а ја сам све испревртао тумбе. **Прво Анин живот. Па твој. Па свој.**(250)

(← ...а ја сам све испревртао тумбе, прво Анин живот, па твој, па свој.)

2. Уништио бих кост своје кости. **Крв своје крви. Са њакленим уживањем.**(290)

(← Уништио бих са пакленим уживањем кост своје кости крв своје крви).

Први пример садржи три парцелата, тј. кумулацију парцелата у функцији објекта. Главни лик сукцесивно жели да нагласи редослед последица његовог неодговорног понашања.

Други пример садржи два парцелата који се разликују по функцији. Први представља парцелисани објекат, а други парцелисану адвербијалну одредбу за начин. Парцелисаним објектом се само жели истаћи објекат који је садржан у базној конструкцији, а адвербијалном одредбом начин на који би лик уништио све своје.

Као што је већ било речи, у роману су примећена три примера парцелације субјекта.

1. Опет се догађа исто. **Свађе. Глупи неспоразуми. Надметања.**(230)

(← Опет се догађа исто: свађе, глупи неспоразуми, надметања.)

2. Гледала ме је нагнута над ограду око заравни. Сунце јој се расипало по коси, сјај по челу, по прекрштеним рукама, по кожи. **Ана, кћи Сунца, господарица поднева.** (257)

(←Гледала ме је нагнута над ограду око заравни....Ана, кћи Сунца, господарица поподнева.)

3. Не одазивају се ни знања, ни сазнања. **Чак ни интуиција.**(251)

(←Не одазивају се ни знања, ни сазнања, чак ни интуиција.)

У првом примеру налазимо три парцелата. Базна конструкција најављује постпониране парцелате, а уместо двотачке, јер се уочава кретање од општег ка појединачном, тј. најављивање догађања, долази тачка. Постпонирањем ова три парцелата главни лик романа истиче шта га нервира појединачно у понављању неких ствари.

У другом примеру имаму парцелацију субјекта Ана са апозицијом, дилижир одређењем субјекта (кћи Сунца, њојодарица њоднева).

Занимљив је за анализу и последњи пример где се уочава парцелација координираних чланова уз партикулу чак, који је овде интензификатор и који нарочито истиче безизлазност ситуације у којој се налази јунак романа. Не помаже му ни дугогодишња психотерапеутска пракса, знање, па чак ни интуиција која га до сад није преварила да не призна неверност.

ЗАКЉУЧАК

Парцелација као језички поступак и као језичко средство савремене српске прозе постала је веома фреквентна.

У овом роману парцелацији припада значајно место међу језичким средствима којима писац конституише свој уметнички и стилски израз. Када парцелише реченицу писац доприноси динамици казивања и постиже стилске ефекте. Парцелисани елементи раздијају устаљене структуре, па самим тим дају реченици потребну боју. Графичким истицањем, тј. парцелацијом синтаксичких елемената, писац употребљава моћно средство фокализације, па сами парцелати представљају информативно тежиште реченице.

У вези са циљем синтаксичко-стилистичке анализе у раду, проналажењем и тумачењем синтаксичких структура које праве промену у реду речи, а уједно и указују на стилистичку маркираност парцелата, пронађене примере смо поделили на основу њихових синтаксичких функција.

Најфреквентније су структуре са парцелисаном позицијом адвербијалне одредбе. У тим синтаксичким позицијама су подједнако заступљени и прилози и предлошко-падежне конструкције.

По учесталости, за парцелацијом синтаксичке позиције адвербијалне одредбе, следи потпуно интонационо и позиционо издвајање апозиције, па парцелација атрибутског, објекатског и субјекатског елемента.

У роману су пронађене парцелисане језичке јединице које творе низ од два, три или ређе више парцелисаних елемената. Парцелисани сегменти су у доста примера комбиновани са епаналептичким понављањима која додатно доприносе изузетној стилистичкој вредности.

Поступак парцелације је готово незнатан у дијалогу јунака, а доминира у писмима брата и сестре у њиховој међусобној преписци. Парцелисаним језичким јединицама писац преноси поруке које су афективно и емоционално обојене.

Овај поступак осамостаљивања синтаксичких јединица, можемо закључити, доприноси стилогености овог романа својом учесталости и надређеношћу над осталим стилистичким поступцима, па самим тим се истиче као доминантна стилска одлика овог романа.

ИЗВОРИ Велмар Јанковић, Светлана, *Ниџина*, Стубови културе, Београд, 2001.

ЛИТЕРАТУРА Бал, М. (2000). *Наратологија*. Београд.

Вуковић, Н. (2000). *Пушеви стилистичке идеје*. Подгорица-Никшић: Јасен.

Јовановић, Ј. (2013). *Лингвистички и стилистички аспекти проучавања реченице*. Београд: Јасен.

Ковачевић, М. (1995). *Карактеристични језички појмови у оформљењу синтаксисилема*, у: Међународни састанак слависта у Вукове дане, XXIII/2(19-33). Београд: МСЦ.

Ковачевић, М. (1998). *Синтакса сложене реченице у српском језику*. Београд: Друштво „Рашка школа“.

Ковачевић, М. (2000). *Стилистика и прагматика стилских фигура*. Крагујевац: Кантакузин.

Лешић, З. (1987). *Језик и књижевно дјело*. Сарајево: Свјетлост, ООУР Завод за уџбенике и наставна средства.

Прањић, К. (1985). *К. Језик и књижевност*. Београд: Нова Просвета.

Радовановић, М. (1990). *Сјисци из синџаке и семанџике*, Сремски Карловци – Нови Сад: ИК Зорана Стојановића.

Русимовић, З. (2011). *Парцелација зависне реченице у романима „Усјон и њаг Паркинсонове долесџи“ С. Басаре и „Тој је дио врео“ В. Кеџмановића*, у: М. Ковачевић (ред.), Српски језик, књижевност, уметност, књ. I, Књижевни (стандардни) језик и језик књижевности (139-147). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Симић, Р. (2001). *Ојшџа сџилисџика*, Београд – Никшић: Јасен.

Судотић, Љ. (1994). *Парцелација реченице у језику српских њисаца 19. века*, у: Зборнику матице српске за филологију и лингвистику, XXXVII (597-603). Нови Сад.

MILICA P. MIMOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD-OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY

SUMMARY

PARCELLATION AS A STYLISTIC DOMINANT CHARACTERISTIC IN THE NOVEL
NIGDINA BY SVETLANA VELMAR JANKOVIĆ

The subject of this research is parcellation as a stylistic dominant characteristic in the novel "Nigdina" by Svetlana Velmar Janković, and also as the means of expression which is superior in regard to the other linguistic procedures. Considering the aim of syntactic-stylistic analysis in this paper, the examples were divided according to their syntactic functions identifying and interpreting syntactic structures that change word order, and simultaneously point out stylistic marking of the parcellated structure.

The most frequent structures are the ones with parcellated positions of adjuncts. Adverbs and constructions with prepositions and case are comparably found in these syntactic positions. Moreover, the most frequent are adjuncts for the parcellation of syntactic position, then intonational and positional emphasis of apposition, and finally the parcellation of elements such as object, subject and an attributive.

In conclusion, this procedure of making syntactic units independent, their frequency and superiority to the other stylistic procedures, contribute to the style of this novel, and point out parcellation as a dominant stylistic characteristic of this novel.

KEY WORDS: parcellation, stylistic dominant characteristics, „Nigdina” novel, Svetlana Velmar Janković.